

POPULARNONAUKOWE STRESZCZENIE PROJEKTU

Cel projektu

Wybory w systemie demokratycznym powinny umożliwiać wyborcom ustosunkowanie się względem różnych opcji i w rezultacie spowodować wybór najlepszej alternatywy. Istotą demokracji jest, że urzędnicy wybrani w drodze wyborów, ubiegając się o reelekcje, poddają się cyklicznie weryfikacji wyborców. Jednak, gdy liczba kandydatów jest równa bądź mniejsza niż liczba mandatów do zdobycia, zarejestrowani kandydaci otrzymują mandat często bez głosowania. Wynik takiego „wyboru” jest z góry przesądzony. Celem projektu jest zgłębienie wiedzy na temat powodów/czynników determinujących zjawisko tzw. wyborów niekonkurencyjnych. Zasadniczo, problem ten pojawia się, gdy liczba zarejestrowanych kandydatów w wyborach jest mniejsza bądź równa liczbie dostępnych na danym obszarze wyborczym mandatów. Elekcje niekonkurencyjne są aberracją demokracji, która zakłada, że głosujący mają możliwość wyrażenia aprobaty bądź dezaprobaty względem danej kandydatury. Stąd, kluczowe w projekcie będzie znalezienie odpowiedzi na pytanie, dlaczego ludzie nie chcą kandydować w wyborach.

Dotychczas fenomen niekonkurencyjności elekcji nie był przedmiotem pogłębionych studiów. w konsekwencji, powody ich występowania nadal pozostają niewyjaśnione.

Powody podjęcia tematyki badawczej

Ideą projektu jest zatem ujawnienie powodów występowania mandatów niekonkurencyjnych na podstawie wyborów samorządowych w Polsce z użyciem zarówno metod ilościowych, jak i jakościowych. W szczególności projekt ma na celu lepsze zrozumienie faktu braku konkurencyjności elekcji.

Wstępne badania, które przeprowadziłem, pokazują, że znaczna liczba gmin w Polsce doświadczyła fenomenu wyborów niekonkurencyjnych. Dla przykładu, w ostatnich wyborach samorządowych w 2014 roku, w około 25% polskich gmin przynajmniej jeden radny został obsadzony bez głosowania. Ponadto, wstępnie wyniki pokazują, że:

- Niekonkurencyjność elekcji cechuje sekwencyjność. Innymi słowy zjawisko niedoboru kandydatów występuje często w tych samych okręgach i tych samych gminach;
- W wielu gminach liczba mandatów obsadzanych bez głosowania jest większa niż 50% wszystkich mandatów;
- Występują gminy (np. Rutka-Tartak), w których głosowania w ogóle się nie przeprowadza (sic!) ze względu na brak wyborczych alternatyw.

Jakie badania realizowane będą w projekcie?

W projekcie zostanie zastosowane nowatorskie spojrzenie na problem wyborów niekonkurencyjnych (m.in. badania terenowe w wybranych gminach), aby rzucić nowe światło na przyczyny powodujące brak konkurencyjności elekcji. Stąd, zostanie przeprowadzona po raz pierwszy analiza zarówno ilościowa, jak i jakościowa. Do badania wykorzystam dane odnoszące się do wyborów samorządowych w Polsce w latach 1998-2018. Przykład polski, co chcę wyraźnie zaznaczyć, będzie jedynie punktem odniesienia, gdyż z punktu widzenia badawczego ideą przyświecającą projektowi będzie detekcja przyczyn, zmiennych oraz czynników powodujących występowanie wyborów niekonkurencyjnych. Na podstawie wyborów samorządowych w Polsce, będzie możliwie porównanie podobnych jednostek samorządu terytorialnego pod względem konkurencyjności elekcji. W rezultacie, powstanie unikalna baza danych, dzięki której zostaną wytypowane gminy do badań terenowych (m.in. te z największym odsetkiem mandatów niekonkurencyjnych) i przeprowadzone w nich badania.